Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXVI. Ч. 32. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 10-го ЛЮТОГО 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, FEBRUARY 10, 1979 No. 32. VOL. LXXXVI.

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК УНС Д-Р І. ФЛИС ВІДВІДАВ УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ В КАЛІФОРНІЇ ТА АРІЗОНІ

Джерзі Сиokті, Н. Дж. — Головний Екзекутивний Комітет Українського Народного Союзу, на своєму засіданні 27-го грудня 1978 року, виніс рішення, на пропозицію заступника головного предсідника д-ра Мирона Куропася, щоб головний предсідник д-р Іван Флис відвідав Відділи УНСоюзу та українські громади в містах Лос Анджелес, Сан Дієго й Сан Франсіско, Каліфорнія та у Фініксі, Арізона.

Уже раніше д-р Флис одержав запрошення від Миколи Медведя в імені української громади в Лос Анджелесі бути головним промовцем на святочній академії для відзначення Січневих Роковин, яка була запланована на неділю, 21-го січня. Спершу д-р Флис відмовився від поїздки до каліфорнії, з уваги на пильні справи в Головній Канцелярії, але М. Медвідь настоював, щоб д-р Флис таки приїхав. Він потелефонував до Головної Канцелярії, коли відбувались наради Екзекутиви і під час розмови з д-ром Флисом д-р Куропась переконав інших членів Екзекутиви, що відвідини д-ром Флисом українських громад у західніх стейтах ЗСА були б в інтересі УНСоюзу. З уваги на це, що й українська громада у Фініксі запросила д-ра Флиса виступити з промовою під час концерту з нагоди Січневих Роковин, який був заплянований на 27-го січня ц. р., Екзекутива рішила поширити засяг поїздки д-ра Флиса, включаючи в туру ще й Сан Дієго й Сан Франсіско.

Під час зустрічей д-ра Флиса з провідними діячами й активістами українських громадських організацій та Відділів УНСоюзу на заході ЗСА виявилось, що ці громади уважають, що такі центральні установи й організації як УНС, УККА, СКВУ трактують їх помачушиному. Членів цих громад не вибирають до управ крайових організацій з уваги на віддаль і кошти подорожі. Але слід взяти до уваги факт, що громади на заході ЗСА є складовою частиною цілої української спільноти в Америці, вони постійно зростають та розвиваються, а їхні члени й провідники мають часто-густо нові й поміркованi погляди на різні справи, що відносяться до зорганізованого життя української громади. Включення певного числа українських діячів із західніх громад в управи крайових організацій вийшло б на користь цілій українській громаді.

Д-р Флис вирушив в подорож суботу, 20-го січня, задержуючись на один день у Клівленді, Огайо, де відбулись чергові наради Спеціяльної Реорганізаційної Комісії УНСоюзу. Рішення відбути наради в Клівленді, з ініціятиви головного контролера і члена Комісії д-ра Богдана Футея, виявилось корисним і не принесло зайвих грошових ви-

(Закінчення на стор. 3)

Представники ООЛ поінформували про свою працю

Під час відвідин делегації ООЛ в УНС і „Свободі" (зліва): Юліян Котляр, Марія Дупляк, мгр Микола Дупляк, д-р Іван Флис і ред. Євген Федоренко

Джерзі Ситі, Н. Дж. (Є. Ф-ко). — У середу, 7-го лютого ц. р., делегація Організації Оборони Лемківщини — п-і Марія Дупляк, голова 3-го Відділу ООЛ в Пассейку, мгр Микола Дупляк, куратор Музею Світової Федерації Лемків і п. Юліян Котляр, член Крайової Управи ООЛ — відвідала приміщення Головного Уряду Українського Народного Союзу, видавництва і друкарні „Свобода".

У розмові з головним предсідником УНСоюзу д-ром І. Флисом, представники ООЛ висловили прохання про приділення приміщення для Лемківського Музею в будинку УНСоюзу. Головний предсідник д-р І. Флис запевнив делегацію ООЛ, що їхнє прохання й умови контракту, які Крайова Управа ООЛ має переслати, будуть зреферовані й представлені на засіданні Екзекутиви в березні цього року.

При нагоді цих відвідин відбулася гутірка з редакцією „Свободи", в якій гості поінформували про те, що існує 24 Відділи Організації Оборони Лемківщини в ЗСА та що в лемківському музеї знаходяться лемківські народні ноші, збірки писанок, різноманітні знаряддя праці, архітектурні вироби, вишивки, фотографії з різних частин Лемківщини, церков і будинків українських установ, які майже всі були знищені. В музеї також знаходиться архів, різна документація та чужомовна література про лемків.

В ЧІКАҐО ПОМЕР БЛ. П. ЮРІЙ ТЕОДОРОВИЧ

Чікаґо, Ілл. — У четвер, 8-го лютого 1979 р. тут помер на 72-му році трудолюбивого життя бл.п. Юрій Теодорович, управитель шкіл на Лемківщині і Реґенсбурзі, Західня Німеччина. Покійний був дуже активним у громадському житті і в комітетах за Патріярхат УПКЦеркви, а також редаґував журнал „Мирянин". Похорон відбудеться у вівторок, 13-го лютого до церкви свв. Володимира і Ольги.

Бл. п. Юрій Теодорович був членом 423-го Відділу УНСоюзу.

ПОМЕРЛА СВ. П. ІНЖ. ІРИНА ШОХ

Ню Йорк, Н. Й. — У четвер, 8-го лютого 1979 року тут померла несподівано св. п. інж. Ірина Шох, визначна діячка Матірного Союзу Українок у Львові, співробітниця Мілени Рудницької, член редакційної колеґії „Нашого Голосу" та активна членка багатьох інших громадських й жіночих організацій. Покійна народилась у Львові 7-го грудня 1907-го р. і була дочкою інж. Павла Волосенка й дружиною інж. Петра Шоха.

Панахида — в п'ятницю, 9-го лютого, о год. 8-ій веч. у похоронному заведенні Петра Яреми в Ню Йорку. Похорон — в суботу, 10-го лютого, о год. 10:30 рано з української католицької церкви св. Юра в Ню Йорку, а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н. Дж.

ТЕНҐ КРИТИКУЄ АМЕРИКУ ЗА БРАК ТВЕРДОЇ ПОСТАВИ В ІРАНІ

Токіо, Японія. — Заступник прем'єр-міністра Китайської Народної Республіки Тенґ Гсіао-пінґ, перебуваючи з короткою офіційною візитою в Японії, критикував З'єднані Стейти Америки за брак твердої постави в Ірані, що може дуже неґативно вплинути на розвиток подій в інших країнах Близького Сходу, зокрема в Савдійській Арабії, як також у Пакістані та Індії. В розмові з колишнім прем'єром Японії Такео Фокудою Тенґ заявив, що перебуваючи в ЗСА йому не випадало як гостеві, критикувати політику країни з якою КНР щойно відновила співпрацю, але він думає, що американськи політика в Ірані, поблажливе ставлення Білого Дому до кубинських авантурницьких акцій в Африці і стосування півзасобів у полагодженні міжнародних справ є шкідливе. Із СССР, військова сила якого зростає, треба говорити з позиції сили, — підкреслював Тенґ у розмові з японськими політиками.

Китайський гість викликав також здивування своєю пропозицією у розмові з теперішнім прем'єр-міністром Масайоші Огірою, щоб Японія почала стосувати економічний тиск на В'єтнам, який на його думку, мусить бути покараний за аґресію в Камбоджі. Прем'єр Огіра опісля заявив у парляменті, що Японія противиться стосуванню сили будь-якою країною і що він не вірить, щоб Китай застосував військову силу супроти В'єтнаму. Деякі японські політики були поденервовані, що Тенґ у численних розмовах все повертався до атаки на Совєтський Союз і підкреслював загрозу для світу зі сторони СССР. Гегемонізм його улюблене слово і перед совєтським гегемонізмом і експансіонізмом він перестерігає не тільки японців, але також інші народи світу. Деякі, головно ліберальні політики, противилися тому, що уряд дав можливість Тенґові розправлятися з СССР якраз на японській території. Японія уникає таких розмов і не бажає бути втяґненою в совєтсько-китайський спір, щоб вдержувати добрі відносини з обидвома країнами.

Серед японських парляментаристів, є очевидно й такі, які піддержують становище Тенґа і кажуть, що як тільки Москві вдасться розпалити громадянську війну в Ірані, а в дальшому майбутньому захопити може там владу, то це стане причинником до розпалення таких ланцюгових воєн в інших країнах світу. Вони звертають також увагу, що Японія одержує з близькосхідніх країн нафту, а у випадку зміни буде дуже легко підірвати японську економіку.

Чимало уваги Тенґ присвятив розмовам на економічні теми, бо Китай, вступивши в нову еру модернізації, потребуватиме багато закордонних капіталовкладень. Японські банки вже розпочали переговори з китайськими чинниками, а прем'єр Огіра обіцяв Тенґові збільшення торговельного обороту вже в найближчому часі.

ЗСА і СССР підписали договори щодо наукової співпраці

Москва. — Минулої середи, 7-го лютого, американська і совєтська делеґації підписали ряд однорічних договорів, які підпадають під загальне 7-річне домовлення щодо наукової співпраці між ЗСА і СССР.

Американську 19-членну делеґацію очолював д-р Френк Пресс, головний дорадник Білого Дому в ділянці стислих наук. Того дня підписано договори щодо спільних дослідів у ділянці комп'юторів, хемічних каталізаторів, електрометалюрґії, мікробіолоґії, лісівництва і запасів води.

Вже раніше ЗСА і Совєтський Союз погодилися продовжувати спільні полети і досліди в космосі.

Західні спостерігачі з великою увагою слідкували за реакцією совєтських властей на факт, що американську делеґацію очолював саме д-р Пресс. Він ще минулого літа мав відвідати Москву, але президент Джіммі Картер відкликав цю поїздку з уваги на засудження совєтськими властями дисидентів Анатолія Щаранського та Александра Ґінзбурґа. Але того ж самого літа д-р Пресс відвідав комуністичний Китай, де його дуже тепло вітали.

У вівторок, 6-го лютого, д-р Пресс відбув одногодинну нараду із совєтським прем'єр-міністром Алексеєм Косиґіним, під час якої обговорено не тільки дальшу наукову співпрацю між ЗСА і Совєтським Союзом, але теж нові американсько - китайські відносини.

ЩЕ ПРО ЗАКЛИК ВЛАДИКИ ЛОСТЕНА З НАГОДИ УРОДИН І АРХИЄРЕЙСЬКИХ СВЯЧЕНЬ ПАТРІЯРХА ЙОСИФА

Стемфорд, Конн. — У зв'язку з цим, що через друкарське пропущення рядка в інформації в „Свободі" з 6-го лютого ц. р. про заклик Владики Кир Василя Лостена, єпископа Стемфордської епархії, трапилися неточності, подаємо, що цей заклик Владика Лостен видав у зв'язку з 87-річчям народин і 40-річчям Архиєрейських Свячень Блаженнішого Патріярха Йосифа.

Додатково інформуємо, що святкування в Римі 40-річчя хіротонії Блаженнішого Патріярха відбудуться в днях від 20-го до 23-го вересня 1979 року враз із відзначенням 10-річчя посвячення Св. Софії й УКУ. Вони будуть пов'язані із підготовою до 1.000-річчя хрищення Руси-України. Цю дату подається вірним вже тепер тому, щоб вони могли уложити плян своїх вакацій так, щоб мати можливість поїхати в ці дні до Риму.

СОВЄТИ ЗМІЦНИЛИ СВОЮ ВОЄННУ ФЛЬОТУ БІЛЯ БЕРЕГІВ В'ЄТНАМУ

Вашінгтон. — Речник Білого Дому поінформував кореспондентів, що Совєтський Союз зміцнив і поширив свою воєнну фльоту біля берегів В'єтнаму, правдоподібно реаґуючи в такий спосіб на скупчення великих армійських частин Китайської Народної Республіки на китайсько-в'єтнамському кордоні. Військові спостерігачі стверджують, що Китай не тільки веде пропаґандивну війну проти В'єтнаму на що вказують гострі виступи голови китайської Комуністичної партії і прем'єр-міністра Гуа Куо-фенґа і погрози заступника прем'єра Тенґ Гсіао-пінґа, але також стягає на кордон все більше й більше військ. Згідно з обрахунками військової розвідки на китайсько-в'єтнамському кордоні перебуває сьогодні понад 100,000 китайських вояків.

Покищо не відомо, які є цілі Москви, але присутність аж 15-ох совєтських воєнних кораблів у прибережних водах В'єтнаму вказує на те, що кремлівські верховоди поважно трактують ситуацію, яка витворилась у цьому просторі. Західні розвідчі аґентства переконані, що совєтські кораблі мають завдання не допустити до військового зудару між Ганоєм і Пекіном та бажають перестерегти Китай перед евентуальними консеквенціями у випадку нападу на В'єтнам.

В тому самому часі, — твердять спеціялісти Пентаґону, — СССР значно перешкодить доставі китайської зброї для воюючих частин в Камбоджі, хоча для такої операції совєти потребували б принаймні 100 кораблів. Совєтська воєнна фльота поділилась на дві частини: менші тоннажем кораблі наблизились до берегів В'єтнаму і стаціонують між китайським островом Гаінан і північними берегами В'єтнаму, а більші кораблі, як наприклад, кружляки, винищувачі тощо, заякорились у полудневій частині Китайського моря. Згідно з опінією Вашінґтону, СССР зацікавлений також військовою розвідкою і тому деякі їхні кораблі обладнані найновішою розвідчою та підслуховою технікою. Зібрані матеріяли вони негайно передають вищому командуванню. Крім того, Москва свідома того, що її воєнна фльота, особливо в останній декаді, становить поважну військову силу, яка значно перевищає не тільки тоннажем, але також ударною силою фльоту КНР, Японії і багатьох інших азійських країн.

Уряд президента Джіммі Картера і Пентаґон приглядаються з великою увагою збільшенню совєтської військової фльоти у водах Індокитаю та концентрації китайського війська на в'єтнамсько-китайському кордоні. Турботу на Заході викликає також факт, що пекінські керівники призначили на головнокомандувача цього відтинку свого найбільш досвідченого генерала Янґ Теґ-чіґа, який командував колись китайськими збройними силами у корейській війні. Це вказує, що Китай поважно застановляється над відплатними акціями проти В'єтнаму.

Іранські демонстранти вимагають резиґнації Бахтіяра

Прем'єр Шахпур Бахтіяр

Тегран. — У четвер, 8-го лютого, біля одного мільйона демонстрантів у столиці Ірану вимагали негайної резиґнації прем'єр-міністра Шахпура Бахтіяра, який перебрав владу після виїзду шаха Мохаммеда Різи Паглеві „на вакації та відпочинок", а на місце цивільного уряду Бахтіяра закликали встановити „мусулманську республіку" під проводом прем'єра Меґді Базарґана, що його на той пост кілька днів тому призначив мусулманський провідник Аятоллах Рухоллах Хомейні, повернувшись після 15-річного екзилю до Ірану.

Прем'єр Бахтіяр, однак, категорично відмовився резиґнувати, заявляючи, що політика і пляни Хомейні „архаїчні і середньовічні". Бахтіяр підкреслив, що піддтримує принципи демократії, але ніколи не погодиться на терор.

Відкидаючи вимогу демонстрантів зрезиґнувати, прем'єр Бахтіяр зазначив, що готовий погодитися на компроміси, наприклад, на референдум серед іранського населення щодо майбутньої форми уряду Ірану й навіть на деякі зміни в дотеперішній конституції, але підкреслив, що зміни мусять пройти мирним способом, а не шляхом терористичної діяльности прихильників Хомейні.

Бахтіяр підтвердив поголоски, що протягом останніх кількох днів переговорював із „моїм приятелем" Меґді Базарґаном щодо можливої ліквідації довготривалого конфлікту в Ірані, але відмовився входити в подробиці цих переговорів.

Минулого четверга демонстранції проходили не тільки в Теграні, але в усіх інших більших іранських містах і навіть селах.

Спостерігачі вказують, що ситуація в тій дуже важливій під стратегічним поглядом країні далі дуже непевна і кожної хвилини можуть наступити драстичні зміни.

Нова влада в Камбоджі обвинувачує Китай

Берлін. — Совєтське аґентство ТАСС інформує, що представник нової влади в Камбоджі Рог Самай, який прибув до східнього Берліну на т. зв. сесію Світової ради миру, заявив, що „вся територія Камбоджі стала свобідною" і що „реакційний режим наставлеників. Пекіну — Пол Пота — Ієнг Сарі перестав існувати". Він також твердив про те, що нове керівництво здійснює свою владу на всій території Камбоджі і що, мовляв, у жадному районі більше не існує спротиву „антинародного режиму". Вістки про спротив війська Пол Пота в різних частинах представник нової влади вважає,як повідомляє ТАСС, „видумкою за хідньої й китайської пропаганди".

Проблеми непорозуміння між Камбоджею і Північним В'єтнамом були створені режимом Пол Пота, — заявив Самай, — виключно за вказівками Пекіну.

МЕТОЮ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНКСЬКОЇ ГРУПИ Є „БОРОТИСЯ З РЕЦИДИВАМИ БЕЗЗАКОННЯ І ЖОРСТОКОСТИ" — ПИШЕ ВАСИЛЬ СТРІЛЬЦІВ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Василь Стрільців, член Української Гельсінкської групи, про бажання якого виїхати з СССР до Англії, ми вже повідомляли, вислав в липні 1978 року вже сьоме прохання до Президії Верховної Ради СССР. У ньому він теж пише, що діяльність Гельсінкської групи є згідна з обов'язуючими законами в СССР.

Це прохання, що входить у склад ширшої збірки документів п. н. „Голос волаючого у пустині", яка розповсюджується в самвидаві, подаємо в цілості.

„Сьоме прохання.

Спеціяльною заявою від 14.9.1977 року я повідомив Президію Верховної Ради СРСР, що зрікаюсь радянського громадянства з-за свого безправ'я і бажаю виїхати закордон. Як не дивно, але ж досі я чомусь не отримав із цієї інстанції ні згоди, ні відмови, на вже шість моїх прохань щодо еміґрації — від 19.9., 4.10., 21.10., 4.11 1977 року, 10.2., 30.3.1978 року. Сьогодні я всьоме звертаюся до Вас з наполегливою просьбою дати мені можливість еміґрувати до Великобританії.

Ці мої кроки є логічним наслідком безпідставного і тривалого переслідування мене адміністрацією Долинської середньої школи ч. 1 — Лавровим В.Д. (директор), Яніцьким Л. В. (секретар парторганізації), Снісарем М. Ф. (голова МК профспілки) та їх підручними — вчителями Бірювовою Г. П., Гірною Г. О., Чекалюком З. Б. Мої численні скарги на нелюдське гноблення до районних та обласних комітетів профспілки, відділів освіти, виконкомів, органів нагляду й контролю тощо координовано іґнорувались. При перевірці наведених у скаргах фактів дійсний стан речей у моїй справі тенденційно фальсифікувався відповідальними службовцями — Лавровим В. Д., Яніцьким Л. В., Снісарем М. Ф., Білуником І. Ф., Гузійчуком М. В., Данилишиним С. П., Біличем Л. Ф. та ін.

Безкарна злочинність Лаврова В. Д. та його спільників, потурання і сприяння їм у цих лиходіяннях з боку офіційних осіб на районному й обласному рівнях, індиферентність вищих

(Закінчення на стор. 4)

Мустафа Джемілєв зрікся совєтського громадянства, бажає виїхати до ЗСА

Москва. — Ассошіейтед Пресс інформує, що відомий татарський дисидент Мустафа Джемілєв оборонець прав татарського населення Криму, поголовно виселеного Йосифом Сталіном на Сибір після закінчення Другої світової війни ніби то за співпрацю з німцями, зрікся совєтського громадянства і висловив бажання виїхати до З'єднаних Стейтів Америки.

У заяві переданій західнім кореспондентам 35-річний Мустафа Джемілєв каже, що він рішився на цей крок, тому, що совєтська поліція від часу звільнення з концентраційного табору, куди його були запроторили за антисовєтську діяльність, не тільки продовжує переслідування, але також не дозволяє йому відвідувати дочку і старенького 80-річного батька.

Помимо того, що кримські татари формально були регабілітовані, але кремлівське керівництво ніколи не дало їм дозволу повернутися в Крим. Проти цього рішення довго змагався і продовжує змагатися Мустафа Джемілєв.

Виборча Рада в Москві не прийняла реєстрації Медведєва і Аґапової

Москва. — Голова так званої „незалежної виборчої групи", яка діє під гаслом „Вибори — 1979" Владімір Сичов, професійний фотограф і нелеґальний продавець мистецьких картин заявив кореспондентам, що Виборча Рада в Москві не прийняла списка двох іменованих групових кандидатів до Верховної Ради СССР — Роя А. Медведєва і Людмили Аґапової, мотивуючи своє рішення тим, що організація, яка висунула названих кандидатів не є офіційно зареєстрованою. Сичов при тому підкреслив, що група внесе апеляцію до вищих чинників, бо він і члени групи вважають, що московська Виборча Рада, принимаючи списки, вже тим самим визнала цю групу леґальною.

В апеляції до Центральної Виборчої Ради група звертається з проханням розглянути рішення нижчої інстанції і вмістити прізвища Медведєва і Аґапової на офіційних бальотах, рівнобіжно з кандидатами КПСС. Медведєв, як відомо, засуджував свого часу сталінську практику терору і домагався уведення лібералізації і демократизації совєтського суспільства в рамцях конституції. Аґапова, це дружина совєтського моряка, який втік до Швеції. Сама вона також пробувала минулого року втекти за кордон. Обидвоє залишилися досі на волі і не були суджені совєтським судом.

Виставка оригіналів Самвидаву українців та інших народів СССР

Ню Йорк. — В Українському Музеї в Ню Йорку, при 203 Друга евеню, відкривається в п'ятницю, 10-го лютого ц.р., о год. 7 вечора виставка матеріялів Самвидаву, яка триватиме до 18-го березня 1979 року.

У відкриттю виставки візьмуть участь Надія Світлична і ген. Петро Григоренко.

Виставка охоплюватиме оригінали манускриптів, листів, прохань, деклярацій, політичних трактатів, есеїв, монографій, літературних творів і критики таких визначних діячів культури й оборонців прав людини як Валентин Мороз, Вячеслав Чорновіл, Левко Лук'яненко, Борис Пенсон, Андрій Сахаров, Олександер Ґінґсбурґ та багатьох інших.

Оригінали і фотокопії оригіналів українського самвидаву взято з архіву видавництва „Сучасність". Деякі російські оригінали позичені у видавництві „Хроніка прес" і від Комітету оборони совєтських політичних в'язнів.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ У СКЛАДІ (поазбучно):
Любов Коленська, Володимир Косик (тепер виконуючий обов'язки голови Колегії), Володимир Левенець, Зенон Снилик, Василь Тершаковець і Євген Федоренко.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Суперечності в Женеві

Інформації про відновлення переговорів в Женеві в справі роззброєння і випробувань атомової зброї викликають у спостерігачів ряд міркувань.

Як відомо, Брежнєв заявляє, що треба „вдесятеро" збільшити зусилля в справі роззброєння, але відомо, що в дійсності СССР не зменшує, а збільшує свої зусилля якраз навпаки —з метою осягнути перевагу в озброєнні над ЗСА. В галузі міжконтинентальних ракет з багатоголовними атомовими стрільнами, спроможними знищити будь-які сховища атомових ракет противника, СССР скоро перевищить Америку. При тому Москва витрачає більше грошей на озброєння, ніж ЗСА.

Від січня цього року в переговорах у Женеві вже беруть участь також представники Франції. Комуністичний Китай, який є також атомовою потугою, участи в переговорах не бере. Пекін не висловився проти переговорів, але покищо обмежився лише до того, що висилає свого обсерватора брати участь у прилюдних сесіях.

Комітет, що засідає в справі роззброєння, складається з 40 членів і предсідником впродовж трьох років буде представник Альжирії. Але фактом є, що домінантним явищем в існуванні й праці цього комітету є специфічні відносини двох нуклеарних надпотуг — ЗСА і СССР. Обидві потуги мають окремий підхід до різних питань в справі роззброєнь. Навіть після відкриття нарад в Женеві 24 січня цього року представники цих надпотуг зійшлися на таємні наради в Берні. Жадна з цих потуг не погоджується на те, щоб їхнє атомове роззброєння контролював якийсь третій організм. Наприклад, Франція пропонувала створити міжнародне агенство контролі сателітів. Але ні ЗСА, ні СССР на це не погоджуються.

Суперечності в праці комісії для роззброєння збільшуються тим, що країни т. зв. третього світу висловлюються взагалі проти атомового озброєння. Їхня пропозиція проти атомових випробувань не зустріне спротиву з боку ЗСА й СССР, які можуть розвивати своє атомове роззброєння без підземних, чи наземних атомових пробних вибухів. Але Франція й Китай, що є атомовими потугами середньої величини, є проти такої розв'язки, бо їм ще потрібно робити атомові випробування. Франція, де думають про „роззброєння Европи від Атлантику по Урал", хотіла б, щоб обговорювати можливості зменшення клясичного озброєння в Европі. Можна припускати, що на це не погодиться СССР.

Переговори в Женеві ведуться, але учасники не мають однакових замірів і не однаково підходять до проблем роззброєння. Кожний хоче зберегти свої інтереси. Вже змагання СССР до всесвітнього панування створює таку атмосферу, в якій не можливе взаємне довір'я і де все узалежнене від співвідношення між двома атомовими надпотугами. Тому більшість обсерваторів уважає, що не треба вірити, що теперішні сесії в Женеві в справі роззброєння дадуть значні результати.

Важливе рішення ЕЕС для Румунії і Югославії

Брюссель, Бельгія. — Міністри закордонних справ Европейської Економічної Спільноти постановили нав'язати торговельні зв'язки з двома комуністичними державами Східної Европи, а саме з Румунією і Югославією. Югославія вже раніше вела торгівлю з країнами ЕЕС, але тепер матиме ще кращі умовини і одержить довгореченцеві кредити. Таке рішення було прийнято після того, як Велика Британія і Ірляндія вирішили не ставити більше права вета, яке досі блокувало цілу справу. Европейські країни, зокрема Західня Німеччина й Італія вважають, що обидві східньоевропейські країни — Румунія і Югославія займають дуже важливе стратегічне положення і являються немовби помостом між комуністичними і демократичним світом.

Володимир Косик

КРИТИКА ПОЛІТИКИ ЗСА І ЗАХОДУ

[2]

Джеймс Рестон недавно писав, що Сайрус Венс турбується зокрема питанням озброєнь і діялогом з Совєтським Союзом. Він хоче, щоб Брежнєв приїхав до ЗСА, бо чому ці дві надпотуги не мали б домовитися, щоб забезпечити мир у світі? Чому Вашінгтон і Москва мають бути в конфлікті з приводу Ірану, Камбоджі чи країн Африки? У відповідь на це Реймон Арон каже:

„Цих слів не можна читати без страху і тремтіння. Якщо відповідальних за Американську Республіку ще раз треба вчити про те, якого роду є амбіції Совєтського Союзу, то я боюся, що тоді, коли Державний секретар навчиться цього, вже буде запізно, щоб щонебудь рятувати".

Джеймс Рестон писав, що під час побуту на Гваделюпі німецький канцлер Гельмут Шмідт сказав президентові Картерові, що не треба „провокувати російського ведмедя". Ця формула викликала гостру критику деяких коментаторів в Европі. Поперше, що взагалі уважати провокацією? Політичний коментатор Андре Фонтен звернув увагу в „Ле Монд", що термін „провокація" в політиці не має сенсу, бо тоді навіть визнання комуністичного Китаю Америкою треба уважати провокацією, як також цілу політику Бжезінського, бо він (будучи польського походження та ще й одруженим з родичкою Бенеша) уважається противником Совєтського Союзу.

Уряд ЗСА говорить в імені цілого Західнього Світу, від нього залежить безпека і доля Заходу. Тож чи ЗСА мають право робити деякі кроки, без уваги на наслідки? Не треба забувати, що керівники СССР, так як колись Маркс і його учні, є учнями Бісмарка, який твердив, що потреба не знає законів. Як Москва відчуватиме потребу протидіяти Заходові, вона це буде робити без огляду на те, що про це будуть думати інші.

Можна не погоджуватися з пануванням Москви над іншими народами, але, на думку А. Фонтена, всяке оспорювання цього панування набирає конкретного змісту лише тоді, коли воно спирається на силі. З цієї причини А. Фонтен додає: „У кожному разі, відколи світ світом, міжнародні зв'язки узалежнені більше від сили, ніж від права". Про цю правду українці переконуються періодично впродовж їхньої історії („же прeз шаблю маем права") і періодично забувають.

Деякі спостерігачі на Заході правильно оцінюють експансивну політику Москви. Наприклад, А. Фонтен пише: „Совєти, щоправда, не улегшують справи, домагаючися права робити самим те, що забороняють іншим, а саме, в ім'я напрямку історії, вони мають допомагати тим визвольним рухам третього світу, які їм підходять, і коли Захід протиставиться цьому — то це у їхньому розумінні злочин. Треба признати, що під тим оглядом вони (Совєти) є відверті". Хрущов навіть вигадав для їхньої політики т. зв. концепцію „динаміки" статусу кво. „Тому, — закінчує А. Фонтен, — краще брати Совєтів такими, як вони є, а не такими, якими хочеться, щоб вони були".

Керівники комуністичного Китаю свідомі, що Москва не погодиться на те, щоб хтось заперечував її першенство в Азії. Беручи до уваги амбіції Москви, комуністичний Китай мусить рахуватися з можливістю війни з СССР. Тому, коли Пекінг хоче піднести свою країну на рівень світової потуги, то він може це зробити лише з допомогою капіталістичного світу (а вони знають, що він, з економічних міркувань, готовий йти на всі компроміси). Ця тактика не нова, її стосував Сталін в роках 1928-1941, згідно з принципом: виграти на часі, щоб розбудувати свою потужність, тобто „догнати і перегнати" в будові мілітарної сили.

А. Фонтен думає, що в такому контексті світової політики трудно уважати успішною і позитивною таку політику, в якій Китай послуговувався б Америкою для здійснення своїх цілей, а не навпаки.

Гостро скритикував політику Заходу Патрік Вайсман у паризькому „Ле Фігаро". Він каже, що навіть якщо декому це не подобається, треба постійно виступати проти жалюгідних зречень західніх керівників. Західня інерція в політиці прямо недопустима. Сьогодні дехто не хоче, щоб вказувати на небезпеку з боку „совєтського імперіялізму", бо це нарушає їхній „естетичний світ", і тому Захід не лише мовчить, але, як Москва йде вперед, але й відступає.

Коли минулого року Брежнєв підписав договір з В'єтнамом, американці цим не турбувалися. А без цього договору ледве чи в'єтнамці відважилися б йти на шлях агресії супроти своїх сусідів. В ім'я нав'язання відносин з комуністичним Китаєм, американці принесли в жертву Тайван, свого вірного союзника від чверть сторіччя. Що ж тоді думати про пошанування договорів? Ніхто на Заході не реагує на те, що СССР і Афганістан підписали договір „дружби". Ніхто не турбується тим, що прозахідні уряди Туреччини і Пакістану можуть бути усунені.

Совєтський Союз спритно переводить дестабілізацію в Азії й Африці не лише при допомозі дипломатії, але й танків, літаків і навіть військ (щоправда, чужих, але також і своїх „спеціялістів"), а Захід вдовольняється Гельсінкськими угодами (яких Москва не респектує) і нормалізацією китайсько-американських відносин.

„Ми живемо ілюзією, — пише П. Вайсман, що треба лише виявити супроти СССР охоту йти на уступки і він відразу занехає свої планетарні пляни. Цей оптимізм, чи точніше — ця самогубна відмова дивитися дійсності в очі, штовхає нас до цього, що ми не доціняємо рішимости росіян".

Постає питання, чи Захід зареагував би — і як?, — якщо б війська Варшавського пакту вторгнулися до Югославії, або якщо Афганістан напав би на Пакістан, щоб пробити Москві шлях до теплих океанів, про що мріє Росія від Петра І-го. „Не було б зайвим, пише П.Вайсман, якби головні провідники ліберального світу попробували знайти спільно відповідь на хвилюючe запитання, від якого залежить наша майбутність: в який спосіб довести до того, щоб Совєти зріклися своєї імперіялістичної політики?"

Безперечно, ніхто чуда не сподівається. Але середники діяння існують, треба лише мати відвагу і зорги не думати, що, наприклад, економічні пресії матимуть відворотні наслідки, бо викличуть лють Москви, яка посилить пресії. Захід не повинен вговорювати в себе, що Москва не погодиться на жадні інші правила поведінки, як ті, які сприяють її загарбницьким плянам.

Очевидно, треба, щоб партнери Москви були свідомі її загарбницьких плянів, а не старалися на всі лади оправдувати її становище і політику.

[Кінець]

В. Кульчицький Ґут

ПРО СОЛЖЕНІЦИНА, БАНДЕРІВЦІВ І НЕРОЗГАДАНІ ПОВОРОТИ ІСТОРІЇ

[1]

Здається, що жадний інший російський дисидент вже від хвилини своєї появи не споляризував поглядів серед української діяспори так далеко, як це зробив Солженіцин. Залишаються вони споляризованими і сьогодні. Наглядним доказом цього — це два українські голоси, які недавно відізвалися з приводу появи в англійському перекладі третього тому „Архіпелаг Гулаг". Згідно з першим голосом, Солженіцин є ярим російським націоналістом, з дуже міцно — і рostучою — домішкою шовінізму та імперіялізму" (Зена Матла-Рихтицька, „Політика ГУЛаг „Архіпелагу" — 3", „Шлях Перемоги", 12.IX. 1978). Згідно з другим голосом, „як у минулому, так і в сучасному ні один інший такий авторитетний російський інтелектуал не висловився так виразно прихильно і щиро про наш нарід, як це зробив Солженіцин в останньому томі його монументальної літературної праці „Архіпелаг ГУЛаг" (К. Крупський, „Україна та українці в кінцевій книзі „Архіпелаг ГУЛаг", „Свобода", 23. 27, 28, 29.XII.1978).

Солженіцин — націоналіст

С. Ф. Коген, директор програми російських студій при Прінстонському університеті, свою рецензію на три книжки з російською тематикою („Ди Ню Йорк Таймс Бук Рев'ю", 7.1.1979) починає так: „Могутня течія, тільки имлисто відчувана за кордоном, хвилями переконується почерез совєтське політичне життя. її можна описати, до деякої міри невідповідно, як сильно відчуваний російський націоналізм...". А дещо дальше: — „Не одна, а декілька, часто ворожих, націоналістичних тенденцій зараз змагається в офіційних і дисидентських колах". Відностувавши існування націоналізмів: „грубого", „зловісного", „екстремного", „поміркованого", „правого", С. Ф. Коген каже: „Але в основі всіх оцих націоналістичних тенденцій лежить одержимість спеціяльними історичними чеснотами російськости, і, за малими винятками, презирство до речей не-російських, включаючи інші совєтські національності і західню цивілізацію".

Оце є доказ, що нині вже і націоналізм, так як і демократія, може означати все, що в це поняття хтось хоче вложити.

Наше розуміння поняття націоналізм покривається з тим, яке представив Л. Рихтицький у статті „АБН у світлі дійсности" („Голос України, 7.1.1979), тобто віра в націю, „яка живе на своїй території (і) не загрожує іншій нації". Зрештою, воно не є далеке від дефініції, яку дає відомий словник „Вебстера": „Відданість національним інтересам, або захист цих інтересів чи захист національної єдности і незалежности". Такого націоналізму не легко знайти нині як серед офіційних, так і серед дисидентських кіл, бо у них засаднично дальше домінують імперіялізм, шовінізм і расизм.

Солженіцин є один з тих небагатьох, що ще найближче підходить до нашого розуміння націоналіста (без означення „ярий"). У нього існують ще навички імперіялістичного виховання, але він старається їх переборити, як старається переборити і впливи імперіялістичного оточення. Примітка ч. 2, на 46-ій сторінці третього тому „Архіпелагу" про плебисцит, засуджена обома вищезгаданими українськими авторами, як і цитата із самого тексту: „нехай вони живуть своїм власним життям, нехай бачать, як воно іде. Вони скоро переконаються, що не всі проблеми будуть розв'язані відокремленням", наведена і засуджена К. Крупським — це якраз відгомін оцих навичок і впливів.

А шовіністом Солженіцин не є. Принаймні не у третьому тому „Архіпелагу". Тут його постава до представників усіх націй, з якими він зустрічався, виглядає зовсім коректно. Як Солженіцин, говорячи про ді українців, відмічує, що це західні українці, то він тільки стверджує факт, а не „підкреслює", як то відчуває Зена Матла-Рихтицька. І напевно не є „це спроба вбити клина між дві вітки українського народу, провокативна спроба відбудувати Збруч", як то вона думає. Таку інтерпретацію заперечує все, що Солженіцин говорить у цьому третьому томі про українців, а особливо його трактування „петлюрівців" і „бандерівців" як двох явищ того самого порядку. Він бо каже: „Але „бандерівці" так само як і „петлюрівці" є тільки українцями, які не хочуть, щоб хтось панував над ними".

Також не є Солженіцин за відділення тільки Західньої України, як то твердить шановна авторка. От на сторінці 45 він питається своїх компатріотів: „Чому вас так дратує український націоналізм...? ...чому їхнє бажання відокремитися так нас сердить? Нам шкода одеських пляжів"?

[Продовження буде]

З НАШИХ БУДНІВ

ЛИЦЕМ ДО ТАНЦІВ

Нещодавно показували на телевізії, як в одному з піднюйоркських будинків для старших віком влаштувала дирекція контест танців і яка велика забава з цього вийшла. Маймай! Який спікер наперед не заповів, що це танцюють сеньйори, яким стукнуло по 70 і більше, то чоловік міг би подумати, що це старокрайові вечорниці „Червоної калини" у Львові, на Японській вулиці!.. Дами з модними фризурами, панове в смокінґах,чи токсідах, вибаклучували всякі танґа й какараці так, що муха не сідає! Це правда, що оркестра грала переважно танці нормальні, не звар'йовані, чому й треба завдячувати, що партнери не порозтрясали партнерок і навпаки.

А далі підійшов до „майка" такий їхній інж. Степан Куропась, або майстер церемоній, і проголосив вислід конкурсу. Потім роздавали нагороди, пили шампанське і мали, як тепер кажуть, „добрий час". Жаль, що в мене на ґаздівстві є лише чорно-біла телевізія: у живих кольорах либонь це підприємство ще краще виглядало б.

Тоді й прийшло мені на ґадку, що такі контести варто буде культивувати, коли врешті здійсняться наші довголітні сеньйорські сни і на Союзівці постане наш рідний „Дім спокійного смерґання", — сказавши словами Олеся Гончара, — дай нам, Боже, щасливо його діждатися ще до 1000-ліття Хрещення Руси-України. Знаю бо деяких чесних трударів, які так тяжко працювали в цій вільній країні, що не мали часу та й нагоди ходити по забавах і вечерницях. Хай же хоч тепер, на схилі віку, так сказати б, трохи покрутяться, погімнастикуються...Знаючи однак патріотичну настанову землятва і пам'ятаючи про їх прив'язання до традицій, я боюся, щоб наші дорогі сеньйори не захопилися занадто національними танцями, в роді аркана, коломийки чи гуцулки-трясунки... Друзі-сеньйорики, це не для вас і не під ваші сили! Така гімнастика не добра для вашого серця, втомленого довгою розлукою з Україною!

Сам, як нефаховець, зрештою і не танцюючий, я не хочу подавати тут порад і вказівок — що і як танцювати. До цього поважного діла треба буде, гадаю, заанґажувати когось з професіоналістів, таких, для прикладу, як Рома Прийма-Богачевська чи Ольга Ковальчук-Ісаєвська, а вони, ці пані, вже й поставлять справу на відповідній професійній базі.

Ікер

Д-р Осип Кравченюк

ЕКСПРЕСІОНІЗМ І УКРАЇНСЬКИЙ РЕВОЛЮЦІЙНИЙ ТЕАТР

[1]

Останнє десятиріччя дев'ятнадцятого й перше двадцятого сторіч в европейській історії, зокрема Німеччині, були під знаком добробуту й позірного спокою. „Позірного", бо в дійсності був це час духового й соціяльного неспокою, коли на поверхні почали показуватись нерозв'язані дотепер конфлікти. Відчували це тодішні письменники й мистці та приступними собі засобами намагались вказувати на недостачі свого часу й на можливості відвернення можливої катастрофи в майбутньому. Постійне вказування на майбутність, сповнену страхіть, підмінувало в людей почуття самозадоволення та викликало почуття непевности й нахил до інтроспекції. Свідомість проминальности й нівечности всяких намагань людини опертись на тривалі вартості, висловлена вже Ф. Ніцше, привела до цього, що в мистецтві і літературі почали виринати численні „ізми", названі окремі від себе, в дійсності ж споріднені з собою. Бо єднав їх скептицизм довкола кризи европейської культури й цивілізації, яка, з одного боку, принесла цілковиту дегуманізацію людини, викликала у неї почуття відчуженості й осамітнення, а з другого боку, привела до виникнення скрайнього шовінізму, який і довів до Першої світової війни.

З-поміж мистецьких напрямків першої чверті нашого сторіччя найтісніше пов'язаний з театром був експресіонізм. Хоч і постав цей термін у Франції, він з'явився уже в Німеччині коло 1910 року й застосовувався до кожного твору, який в більшій чи меншій мірі відхилявся від традиції. У намаганні найти ключ до поборення кризи европейської культури, експресіонізм був рівнозначний з опозицією до реалізму та натуралізму, які фаворизували природознавчі науки, а ті, в свою чергу, дали технологію та індустріялізацію, знаряддя зматеріялізованого світа, в якому людину позбавлено її душі та зредуковано до рівня звичайної фігури і числа. Та все це зовнішні чинники, які, хоч і не маловажні, не представляють собою дійсної причини незавидного положення модерної людини. Цю дійсну причину, — думали експресіоністи, — слід шукати не у зовнішньому світі, а в самій людині, в її бажаннях, візіях. Щождо зовнішньої дійсности, то їй, на їхню думку, треба надати іншу форму та згармонізувати її з внутрішніми атрибутами людини. У багатьох випадках це думання нагадує сучасних нам утопістів, які, хоч і не мають певної впорядкованої програми, мріють про світ без війни, гіпокризії, ненависти, світ, в якому повинні б запанувати соціяльна справедливість та любов, в якому мистець міг би висловлюватись без найменших обмежень, а „нова" людина могла б звільнитись від жадоби матеріяльної наживи та покласти в основу свого життя гуманітарні принципи. Це останнє і було головною візією експресіонізму. В німецькій літературі така настанова до людини не була чимсь зовсім новим. Її бачимо вже в другій частині „Фавста" Гете, в драмах Кляйста, Бюхнера, чи Граббе. Однак, в нашому сторіччі, завдяки дослідженням Фройда, Юнга та інших психологів, ця настанова прибрала інші виміри, поглибилась. Ось тому експресіонізм намагається надати більшого значення „усвідомленню", що дається внутрі особистого „Я" людини, проникнути в хаос підсвідомого та винести на світло свідомости все, що має якенебудь відношення до її життя-буття.

Хоч експресіонізм в основному — міжнародний феномен, він найсильніше прийнявся в Німеччині, а зокрема на німецькій сцені завдяки драмам Райнгарда Зорге, Вальтера Газенклевера, Павла Корнфельда, Карла Штернгайма, Ернста Толлєра та Георга Кайзера. Зокрема твори цього останнього втішалися великою популярністю, а на протязі сорока років він написав приблизно 60 п'єс. Бистрий і багатий на ідеї ум, знаменито відчуття того, що таке добрий тетр, ось чинники, які допомогли Кайзерові стати міжнародною фігурою скоріше навіть, чим Ґергарт Гавптман. У початках, атакуючи буржуазну інтелектуальну моральність та проповідуючи, як Ніцше і Ведекінд, культ самого інстинкту й прославлювання тіла. Моральність та інтелект означали для нього лиш підміну емоційної недолугости. Другий етап творчости Кайзера починається 1914 роком, коли появилась його п'єса „Громадяни з „Калє". Тут він виступає з ідеєю „нової людини", висловлено ось як: „Виходіть на світло — з ночі. Настала велика ясність. Темнота розпорошилась... Я приходжу з цієї ночі й туди більше не повернусь. Мої очі відкриті, я їх більше не замкну... Я бачив нову людину — вона народилась цієї ночі". Ця сама ідея лягла також в основу славнозвісної трилогії Кайзера „Газ". Ми знову бачимо „нову людину", її постання, походження та післанництво в світі. Та цим разом ми є свідками її невдачі, що наступила з вибухом Першої світової війни. Отже мрія Кайзера про „нову людину" не здійснюється. Він тратить віру в людину, а колишній мільйонерробітник у другій частині „Газу" заявляє: „Наш голос міг збудити пустиню — людина ж оглухла перед ним!" Вона нищить сама себе.Трилогія „Газ" є вершком драматичної діяльности її автора, мимо цього навіть, що від 1920 року він продовжував творити з незменшеною інтелектуальною й артистичною силою, а його останні драми, оперті на грецьких мітах, показують глибину фантазії і нею перевищують твори всіх його сучасників.

В роки, коли в Німеччині окремі мистецькі напрямки віддзеркалювали характер часу й вказували на можливості розв'язки пекучих проблем дня, культурна праця в Україні представлялась собою дуже сумну картину. Українське слово все ще було придавлене страшним валуєвським указом, а, за словами Людмили Старицької-Черняхівської, „перед діячами лежала сувора дилема: або скласти зброю й зламати перо, або покищо підлягати вимогам адміністрації і цензури, а тим часом пробивати шляхи, випростовувати крила, готувати нащадкам кращу путь". Вони вибрали друге й пішли на тернистий шлях. Таким чином М. Старицький і Марко Кропивницький зуміли серед дуже невідрадних умовин покласти підвалини для нашого театру, який став чи не єдиним прапором пригнобленої української культури. Маленька іскорка надії появилась із Японсько-російською війною та революцією 1905 року. Здавалось, що прийшов час полегш для українського слова. В 1907 році Садовському пощастило, при допомозі М. Заньковецької та групи учнів і однодумців, створити в Києві перший за всю історію української сцени постійний театр, який згуртував довкола себе кращу частину нашої інтелігенції та боронив реалістичні традиції театру Старицького-Кропивницького. Та впарі з цим успіхом прийшли великі втрати для нашого театру. В 1904 році помер М. Старицький, в 1907 році розпрощався з цим світом І. Карпенко-Карий, а в 1910 році його слідами пішов Марко Кропивницький. Крім цього, полегші, що їх приніс 1905 рік, показались короткотривалими. Настав знову час реакції, а в 1910 році циркуляр Столипіна про „инородческія общества" назвав всяку українську культурну роботу „скрайньо небажаною". І так українське слово ще раз опинилось поза межами закону. Єдино на західньоукраїнських землях воно мало кращі можливості, а наш театр міг працювати більш-менш нормально, завдяки діяльності Йосипа Стадника, який своїми перекладами німецьких та інших чужомовних драматургів пробив велику працю у напрямі поширення обмеженого до того часу репертуару українського театру.

Велике зрушення української культури наступило щойно з вибухом Першої світової війни й революції 1917 року. Процес національної кристалізації, початий в попередніх десятиріччях, прибрав тепер насилі. Бо до дуже вузького дотепер кола тих, які цікавились нашою культурою, включено нові молоді соціяльні групи, які були раніше лиш предметом літератури. Тепер вони стали її співтворцями й почали бачити в ній прапороносця своїх найвищих ідеалів. Та в порівнянні зі Заходом наша література стояла далеко позаду. Довелось, отже, тепер, з подувом нових вітрів, семимилевими кроками навздогнати те все, чого не можна було осягнути на протязі довгих років переслідування російською адміністрацією.

[Продовження буде]

СОЮЗОВЦІ! РОЗПОЧИНАЄМО ЮВІЛЕЙНУ КАМПАНІЮ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ З НАГОДИ ЙОГО 85-РІЧЧЯ. ЇЇ МЕТОЮ Є ПРИДБАТИ В ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ 5,000 НОВИХ ЧЛЕНІВ, ЗАБЕЗПЕЧЕНИХ НА СУМУ ДЕСЯТЬ МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ! ТІЛЬКИ СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ ТА ПОСТІЙНОЮ І НАПОЛЕГЛИВОЮ. ОРГАНІЗАЦІЙНОЮ ПРАЦЕЮ МОЖЕМО ВИКОНАТИ ЦЕ ВЕЛИКЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ДОБРА НАШИХ РОДИН, НАШОЇ ГРОМАДИ І НАШОГО НАРОДУ!

ГОЛОВНИЙ ПРЕДСІДНИК...

(Закінчення зі стор. 1)

датків. В нарадах взяли участь: д-р М. Куропась, головні контролери д-р Б. Футей і проф. Іван Телюк, головні радні Євген Репета, проф. Тарас Шмагала і Текля Мороз та д-р Флис і головний організатор Василь Оріховський, які є членами Комісії з уряду. Наради пройшли в дусі фратерналізму та конструктивного підходу до всіх справ і потреб УНСоюзу, при чому всі члени виявили добре знання проблематики та подали ряд рекомендацій для дальшого розвитку УНСоюзу. Як відомо, всі рекомендації Комісії будуть відповідно оформлені та передані для розгляду Головному Урядові під час його чергових річних нарад у травні цього року.

Увечері цього дня д-р Флис виголосив промову українською мовою під час бенкету для відзначення роковин Української Державности, який відбувся в залі парафії св. Покрови з участю 300 осіб. Відрадним явищем була численна участь молоді, що й відмітив д-р Флис у своєму слові. З добрими промовами виступили сенатор Говард Меценбаум і конґресменка Мері Роуз Окар, відомі приятелі українців, які закликали до ще більших зусиль в обороні прав українського народу. Бенкетом вміло проводив д-р Богдан Чепак. Під час бенкету присутні вшанували деяких місцевих громадських діячів, яким д-р Футей та інж. Іван Фур вручили грамоти за довголітню працю для громади. Після бенкету відбулась забава під звуки оркестри „Темпо".

Під час свого побуту в Клівленді д-р Флис зустрінувся з численними союзовцями та обмінявся думками про різні аспекти активности УНСоюзу. Д-р Флиса і В. Оріховського гостили у своєму домі п-ство Футеї. На їх руки гості зложили подяку цілій місцевій громаді за тепле прийняття.

В неділю, 21-го січня, д-р Флис прибув до Лос Анджелесу, де його на летовищі зустріли Микола Медвідь та Ярослав Блищак, колишній секретар 448-го Відділу УНСоюзу в Сан Франсіско, який тепер проживає в Лос Анджелесі. Д-р Флис подався негайно до Українського Культурного Осередку, ди виступив з промовою на бенкеті для відзначення Січневих Роковин. Бенкетом, в якому взяло участь понад 200 осіб, проводив Святополк Шумський, керівник місцевої радіопрограми. Після бенкету д-р Флис давав відповіді на численні запити присутніх про українське громадське життя у східних стейтах ЗСА.

У понеділок, 22-го січня, група місцевих українців приєдналась до членів Міської Ради біля ратуші, де відбулося врочисте піднесення українського й американського прапорів. Проклямацію посадника Лос Анджелесу про встановлення 22-го січня „Днем Української Незалежности" відчитала міська радна Пеґґі Стівенсон. Опісля відбулася коротка церемонія в приміщеннях Міської Ради до членів якої промовляли д-р Флис і М. Медвідь. Обидва промовці подякували посадникові міста й членам Міської Ради за відзначення Січневих Роковин та підкреслили, що українці у вільному світі будуть відзначувати ці роковини до часу повного здійснення ідеалів, що вони їх втілюють.

Увечері цього дня, в одному з місцевих ресторанів д-р Флис зустрівся з членами 79-го й 257-го Відділів УНСоюзу та іншими громадянами, інформуючи їх про сучасний стан і активність УНСоюзу, про пляни на біжучий рік, згідно з рішеннями Головного Уряду та Екзекутиви, про працю Спеціяльної Реорганізаційної Комісії тощо. Зустріччю, яка відбулась при вечері, проводив С. Шумський. До присутніх промовляв ще Августин Рудник, предсідник 257-го Відділу, який був організатором зустрічі.

Під час його побуту в Лос Анджелесі д-ра Флиса гостили у своєму домі п-во Медведі. М. Медвідь погодився стати обласним організатором УНСоюзу на західньому побережжі ЗСА, заповняючи дуже важливу прогалину в організаційному апараті УНСоюзу.

У вівторок, 23-го січня, д-р Андрій Олексіюк, колишній нюйоркчанин, який вже 20 років перебуває в „соняшній Каліфорнії", приїхав до Лос Анджелесу і перевіз своїм автомобілем д-ра Флиса до Сан Дієґо. Під час поїздки вздовж мальовничого побережжя Каліфорнії д-р Олексіюк і його 82-річна мати інформували д-ра Флиса про клімат, рослинність, історичні пам'ятки та інші цікаві прикмети цього стейту. Д-р Олексіюк — це колишній учень д-ра Флиса, коли він ще займався українськима народними танками в Ню Йорку. Цей молодий лікар був в 1940-их роках співосновником Пластової Станиці в Ню Йорку.

У Сан Дієґо д-ра Флиса гостив відомий місцевий активіст Олександер Скоп, який ще цього дня показав гостеві Український музей в місцевому Бальбоа парку. Музей, в якому містяться різні зразки українського мистецтва, має офіційну назву „Дім України" і він відкритий цілий рік. Його утримує українська громада коштом 600 дол. річно, які платиться містові у формі ренту. В суботи і неділі в музею є завжди кілька місцевих жінок, які дають відповідні пояснення відвідувачам та частують їх українським печивом.

О. Скоп поінформував д-ра Флиса про місцеву українську громаду, стверджуючи, що вона під цю пору начисляє біля 100 родин католицького й православного обрядів. Це число зростає. Отець Михайло Курило, парох української католицької церкви Матері Божої Неустаючої Помочі рівнож поінформував гостя про свою парафію та про громаду. Вірні православного обряду ще не мають своєї церкви, а недільні Богослуження відправляються в місцевій грецькій церкві. О. Скоп і о. Курило звернулися з проханням до д-ра Флиса, щоб Головний Уряд УНСоюзу взяв до уваги можливість побудови дому для старших віком громадян в Сан Дієґо, вказуючи на дуже добрий клімат. Цього дня температура в Сан Дієґо дійшла до 60 ступ. Ф., тобто, на 10 ступнів вище, як у Лос Анджелесі. Д-р Флис обіцяв передати висловлене побажання Головному Урядові та Комітетові старших віком громадян.

Повернувшись ще цього самого дня до Лос Анджелесу, д-р Флис відбув наради в середу, 24-го січня, з А. Рудиком і Петром Сильчаком, предсідником і секретарем 257-го Відділу, та Володимиром Матлою і Євгеном Людкевичем, предсідником і секретарем 79-го Відділу, під час яких обговорено деякі союзові справи. Опісля п-тво Сильчаки показали д-рові Флисові деякі цікаві місця в Лос Анджелесі. У четвер, 25-го січня, в полудневих годинах д-р Флис відлетів з Лос Анджелесу до Сан Франсіско, відбувши ще раніше коротку розмову з М. Медведем, який відтранспортував його на летовище.

На летовищі у Сан Франсіско д-ра Флиса зустріла п-і Оксана Макаревич-Сидорак з синами Андрієм і Романом. Чоловік п-і Оксани, д-р Ярослав Сидорак, хірург по професії, рівнож колишній нюйоркчанин, який, до речі, будучи ще малим хлопцем, мешкав у тій самій будівлі, що й д-р Флис.

У п'ятницю, 26-го січня, д-р Флис зустрівся з деякими місцевими громадськими діячами, поінформував їх про сучасний стан УНСоюзу та про життя громад на сході ЗСА. Серед присутніх були: о. Андрій Микита, енергійний і дуже активний парох української католицької церкви Непорочного Зачаття, Я. Блищак, колишній секретар 486-го Відділу УНСоюзу, його дочка Христина Блищак, яка перебрала пост секретаря Відділу, голова місцевого Відділу УККА Іван Чар та ще декілька осіб. Після нарад присутніх гостив о. Микита, який обширно інформував д-ра Флиса про місцеву громаду.

В суботу вранці, 27-го січня, д-р Флис відлетів до Фініксу, Арізона, де його на летовищі зустрів предсідник 488-го Відділу Олександер Ліневич. У пополудневих годинах цього ж дня д-р Флис зустрінувся з місцевими союзовцями в домі Ярослава Баковича, довголітнього, тепер дещо хворого, секретаря 488-го Відділу УНСоюзу. Після обширного звіту про стан УНСоюзу, д-р Флис відповів на ряд запитань присутніх, які відносились до союзового і громадського життя. На закінчення зустрічі д-р Флис подякував Я. Баковичеві за гостинність та побажав йому скорого приходу до повного здоров'я.

Увечері цього дня, в залі СУМ-А, відбувся бенкет для відзначення роковин проголошення Незалежности України та Акту Соборности, під час якого д-р Флис виголосив промову українською й англійською мовами. Бенкет відкрив і ним проводив загально шанований місцевий громадський діяч інж. Володимир Чопівський. Вступну молитву відновив о. Мирослав Колодій, парох місцевої української католицької церкви. У мистецькій програмі, що нею провадила відома конферансьє Союзівки Аня Дидик, виступали: Аня Чопко, юнацтво Осередку СУМ-А під мистецьким керівництвом Марії Дувірак, мішаний хор „Гомін" під батутою о. Андрія Ілінського і танцювальний ансамбль „Верховина". У своїй промові д-р Флис закликав до більшої активности і жертвенности, зокрема на УНФонд УККА та інші громадські цілі, щоб зміцнити стан українського посідання, що в свою чергу посилить можливості більшої допомоги українському народові в його боротьбі за волю й незалежність.

Після бенкету д-р Флис зустрінувся з малою групою місцевих союзовців. В розмовах заторкнено союзові й громадські справи. Один із присутніх виявив охоту стати організатором УНСоюзу в цьому місті.

У неділю, 28-го січня, д-р Флис повернувся до Сан Франсіско на прохання місцевої громади, яку він привітав в імені Головного Уряду УНСоюзу та Екзекутиви УККА як її віцепрезидент під час концерту з нагоди Січневих Роковин, який відбувся в пополудневих годинах в залі української православної парафії св. Михаїла. Головним промовцем на святі був інж. Леонід Романюк із Сан Дієґо.

Опісля місцевий Відділ УККА запросив д-ра Флиса взяти участь в загальних зборах, які обрали п-і Оксану Сидорак на голову Відділу та намітили плян праці на біжучий рік. Д-р Флис вітав присутніх в імені УНСоюзу й УККА та побажав успіхів в праці.

У понеділок, 29-го січня, д-р Флис повернувся до Ню Йорку.

Під час тижня д-р Флис поділився, своїми враженнями з цієї однотижневої подорожі з членами Екзекутиви та редакції „Свобода". Він висловився похвально про відвідані ним громади, вказуючи на їхню жертвенність і динамічність. Хоча ці громади чисельно малі, їхня вітальність — подивугідна, а їхній вклад в розвиток цілого українського життя в Америці пропорційно більший від деяких більших скупчень українців в цій країні. Д-р Флис рівнож вказав на гостинність поодиноких громадян, які радо вітають кожну українську людину із східних центрів. Він уважає, що українські крайові установи повинні вдержувати тісніші зв'язки з цими й подібними громадами, які, хоч і розкинені, постійно зростають та поповняються „переселенцями" зі сходу Америки, зокрема професіоналістами середнього і молодшого покоління чи старшими віком громадами, які у пенсійному віці поселюються в Каліфорнії, Арізоні, Кольорадо з уваги на добрий клімат. Голосові цих громад та їхніх провідників — слід більш уважно прислухатись, твердить д-р Флис.

Кіссінджер не кандидуватиме на сенатора із Коннектикату

Гартфорд. — Колишній державний секретар Генрі Кіссінджер формально відмовився кандидувати на пост сенатора із Коннектикату, заявляючи, що хоча йому цю кандидатуру запропонували, то він „не є зацікавлений, але вдячний за таку пошану", що її супроти нього виявив Фредрик К. Бібель, голова Стейтового комітету Республіканської партії.

Кіссінджер зазначив, що він не плянує кандидувати на сенатора з Коннектикату, бо не є мешканцем того стейту і не плянує ним стати, а крім того він би був конкурентом теперішнього демократичного сенатора Абрагама Рібікофа, його близького приятеля.

Проте, Кіссінджер не заперечив, що може кандидувати на сенатора з Ню Йорку, якщо теперішній республіканський сенатор Джекоб Джевітс у 1980-му році вирішить відійти на емеритуру.

ДОБРЕ СКАЗАНО, ВАША СВЯТОСТЕ!

Не бійтесь людської наруги, зневаги їхньої не лякайтесь! *Ісая 5:7.*

Дочка американського багатія, яка повінчалася з патлатим і бородатим босяком, заявила репортерам: „Світогляд мойого мужа дивоглядний навіть для мене, але він є одинокий, кого я знаю, який є готовий навіть умерти за те, в що він вірить".

Покійний Папа, Павло 6-ий жив в атмосфері непопулярности і вмер самітній. Його безкомпромісовість в справі контролі народин, його зальоти в сторону марксистського світу, його відношення до независимості деяких церков, не збільшали числа його приятелів. Хтось сказав про нього, що плазуючі по землі духи, ставилися до нього вороже, люди, в яких були крила, респектували його.

За що можна було Папу Павла Шостого респектувати? За те, що його кожна дія родилася з віри в її слушність і за те, що він вмів плисти проти хвилі. Він не боявся людської наруги. А таких сьогодні обмаль.

Наслідник Павла Шостого, Папа Іван Павло II, в час свого перебування в Мехіко встромив кий у муравлисько. Він сказав, що Христос не був революціонером. Християнин не повинен бути сліпий і глухий на соціяльну й політичну несправедливість, але її треба вирівнювати духовно, а не політично. Ці слова мали на меті відкрити очі тим християнам, яких життям кермує радше церква, а не релігія. Вони кажуть, що церква потрібна, бо треба десь дітей похрестити, молодят повінчати і умерших по християнськи похоронити. Ця бомба Івана Павла Другого в Мехіко була голосом перестороги, що християнська церква не може коритися перед цезаропапізмом, бути знаряддям в руках так називаємої „пастви Божої", якої совістю кермує група розполітикованих голов. Це було звернення до тих вірних, які забувають, що тільки Христос є Альфа і Омеґа, у всьому і понад всім. До тих, які з наук Христа і Святого Письма засвоїли собі тільки два пункти: а) найбільша любов, то є покласти життя за других і б) хто забуде свій Єрусалим, нехай в такого язик присохне до піднебіння.

Наше становище? Добре сказано, Ваша Святосте! Це вже давно треба було сказати. На опозицію до такого постуляту прийдеться мабуть не довго ждати. Та християнин не боїться людської наруги.

Information Service of Ukrainian Adventists
227 West 46th Street, New York, N.Y. 10036

Український Музичний Інститут Америки — Відділ в Ню Йорку

з великим жалем повідомляє, що 3-го лютого 1979 р., відійшла у Вічність довголітня і заслужена директорка і вчителька Відділу УМІ в Ню Йорку і Президент Українського Музичного Інституту Америки

бл. п. проф.

МЕЛЯНІЯ БАЙЛОВА

Доньці і Родині Покійної висловлюємо глибоке співчуття.

УЧИТЕЛІ ВІДДІЛУ УМІ в НЮ ЙОРКУ

Ділимося сумною вісткою, що в четвер 8-го лютого 1979 р. несподівано, відійшла від нас НАША ДОРОГА МАМА І БАБУСЯ

ІРИНА ШОХ

з дому ВОЛОСЕНКО

нар. 7-го грудня 1907 р. у Львові

ПАНАХИДА — в п'ятницю, 9-го лютого 1979 р. о год. 8-ій веч. в похоронному заведенні П. Яреми в Ню Йорку.

ПОХОРОН — в суботу, 10-го лютого, о год. 10:30 рано з церкви св. Юра при 7-ій вул. в Ню Йорку, а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В смутку:

донька — ІЯ ВІЛСОН з чоловіком НОРІСОН і дітьми ПЕТРУСЕМ і НАТАЛЕЮ
сини — АНДРІЙ з дружиною ХРИСТЕЮ і дітьми ОЛЕНКОЮ, І ЛЕСЕЮ
— ТИМІШ
сестра — ОЛЬГА в Україні.

МЕТОЮ УКРАЇНСЬКОЇ...

(Закінчення зі стор. 1)

органів радянської влади стосовно описаних на багатьох сторінках актів знущання наді мною, штучні спроби місцевої влади притягти мене до кримінальної відповідальности за так звані дармоїдство й порушення паспортних правил, провокаційні підступи нікчемних людців „викрити мене", погрози „таємничих" суб'єктів фізично розправитись зі мною і т. п. — усе це змушувало мене вдатися до незвичних заходів самооборони, як от: застрайкувати проти деспотизму на виробництві, відмовитися від участи у виборах місцевої влади, подати заяву про своє рішення вийти з громадянства СРСР і просити виїзду закордон, підписуватись під документами Української Гельсінкської групи, котрі засвідчують порушення лавровими громадянських і людських прав.

Останніми місяцями працівники КҐБ чинять тиск на мене і моїх родичів за мою належність до вищезгаданої Української Гельсінкської групи, хоч загально відомо, що ця громадська група ні своїм покликанням, ні конкретними діями не суперечить інтересам соціялістичної держави. Аналогічні самочинні або урядові групи чи комітети діють у деяких інших радянських республіках і в країнах, які брали участь у Гельсінкській нараді з питань безпеки і співробітництва в Европі 1975 року, скликаної з ініціятиви Радянського Союзу. Мета груп цих — сприяти виконанню державами угод — і насамперед поважання прав людини та основних свобод — Прикінцевого акту Наради, підписаного й делеґацією СРСР.

Твердження, ніби Українська Гельсінкська група займається антирадянщиною, неспроможне, оскільки її активісти, виявляючи в суспільстві правові аномалії, допомагають радянській владі боротися з рецидивами беззаконня і жорстокости, що процвітали в лихоліття Йосифа Сталіна. Сам я — жертва і тих часів, і сьогодні, один із прикладів необґрунтованого репресування, котре продовжується й нині і яке привело до моєї участи в Українській Гельсінкській групі. Запобігти таким ексцесам можна лиш усуненням відповідного соціяльного ґрунту, а коли подібні колізії з волі злобливих носіїв влади і виникають, то розв'язувати їх необхідно тільки в дусі справедливости, бо всі інші методи, щонайменше, безперспективні. Натомість переслідування і покарання за саму лиш публікацію фактів зловживання владою, певна річ, не викликають ентузіязму в населенні СРСР, як і не створюють привабливих уявлень про радянський спосіб життя в зарубіжного спостерігача.

До речі ідеї групи співзвучні з завданнями Добровільних народних дружин, котрі в Українському Радянському Енциклопедичному Словнику, визначується як „масові громадські самодіяльні організації, що поряд із державними органами ведуть боротьбу з порушеннями правил соціяльного співжиття і радянських законів" (УРЕС, т.1, ст. 620). Різниця лиш у тому, що народні дружини мають справу переважно з бешкетами, пияцтвом і крадіжками, тоді як Українську Гельсінкську групу турбують зневажання основних прав людини і громадянина і нехтування національними правами народу.

Відомі мені документи Української Гельсінкської групи відзначаються високою об'єктивністю, тим-то іменувати їх зміст „наклепом на радянську державу" так само абсурдно, як і заперечувати існування моєї трагічної ситуації з вини лаврових, або ж іґнорувати той факт, що республіканські телепередачі українською мовою — явища рідкісні.

На закінчення хочу зауважити, що виклик від свояків на переїзд до Великобрітанії мені не потрібний, бо я вже звертався до Англійського посольства в СРСР (19.9.1977 року) і до Брітанського уряду в Лондоні (20.9.1977 року) з проханням дозволити мені еміґрувати до їхньої країни.

16 липня 1978

Стрільців В. С.

Моя адреса нова: 285600, УРСР, обл. Івано-Франківська, р-н Долинський, село Оболоння, вул. Т. Шевченка 49.

(Копію „Сьомого прохання" я послав до Президії Верховної Ради УРСР)".